

Underjordisk drømmemaskine

Eva Koch har med værket 'Den drøm om fred' omdannet Cisternerne til en smuk og foruroligende drømmemaskine, hvor symboltunge billeder knopskyder cyklisk og associativt, mens man bliver omhyllet af stemningsmættede lyduniverser

Af Rune Gade

Eva Koch (f. 1953) er billedhugger, men nok mest kendt for sine mange arbejder inden for videomediet, hvor hun på dansk grund er en pioner. Med sine videoarbejder har hun på stadig nye måder vist, at skærmen ikke er mediets begrænsning eller betingelse. I en billedhuggers hænder kan videomediet rives ud af skærmen, foldes ud i rummet og antage skulpturens og installationens form. Eva Kochs videoarbejder demonstrerer på et utal af overraskende måder, hvor virtuost videomediets levende billeder kan integreres i eksisterende arkitektur eller rum, ofte ledsaget af lyd. Og hvordan videomediet indbyggede realisme kan afbøjes i forskellige retninger, der i den ene ende af spektret forbinder det med illusionismen og i den anden ende af spektret læner sig tættere op ad abstraktionen.

Selv om valget af videomediet som kunstnerisk udtryksmiddel var usædvanligt for en billedhugger, da Eva Koch valgte at gå den vej i slutningen af 1980'erne, opnåede hun hurtigt anerkendelse – i hvert fald blandt kollegerne. Kunstmuseerne var mere træge med at acceptere videomediet, ligesom det heller ikke var det mest yndede medie hos de private samlere.

Antydede handlingsforløb

For Eva Kochs vedkommende er der heldigvis blevet rettet en smule op på det igennem de senere år, hvor Statens Museum for Kunst har indkøbt hendes værk »Evergreen«, og andre museer ligeledes har erhvervet værker af hende. Hun har desuden udført flere større udsmykningsopgaver, blandt andet den dobbelte videoprojektion »Span« på en boligblok i Stockholm. Eva Koch har også markeret sig med flere udstillinger, herunder en omfattende, kritikerrost og præmieret udstilling på Ny Carlsberg Glyptotek i 2010 og et monumentalværk, *I am the River*, i Nikolaj Kunsthal i 2012. Senest har man sidste år kunnet opleve hendes værk *Duer i tårnet* på Tårnet i Christiansborg Slot, hvor Eva Koch

slap videoprojicerede duer løs i tårnkammeret. Som så ofte arbejdede Eva Koch her med stedets særlige karakter og historie – tårnet som tidligere hjemsted for vilde duer, som det siden er blevet skærmet af for.

Kendetegnende for Eva Kochs praksis er en legende og eksperimenterende omgang med videomediet, hvis potentialer bliver undersøgt både i forhold til tid og rum. Nogle af hendes værker indeholder ansatser til fortællinger, brudstykker og antydende handlingsforløb uden entydige konklusioner eller moraler. I det banebrydende og dybt originale værk »Villar«, der blev vist i x-rummet på Statens Museum for Kunst i 2002, arbejdede Eva Koch med en slags visuel og narrativ hypertext, hvor beskuerens interaktion med værket via sensorer bestemte fortællingens forløb i de i alt seks projektioner, som udgjorde værkets visuelle side. Fortællingen om brudte familiebånd, krig og livsskæbner trak i øvrigt på kunstnerens selvbiografi, uden at dette var det afgørende element. I andre værker er det en sensibilitet for stedets og rummets særegenhed, der kommer til udtryk, som for eksempel i det kolossale »I am the River« på Nikolaj Kunsthal, hvor den infernalske støj fra et dundrende vandfald antager næsten sakral karakter i kirkerummet.

Eva Kochs afsæt i den udvidede billedhuggerkunst, der i øvrigt også har ført til storskalaværker som den 30 meter høje »Jordskulptur« ved Esbjerg udført sammen med arkitekt Steen Hoyer og lydskulpturer som »Mind the Gap« i en pavillon ved Kongens Have i København og den interaktive »NineNow« i Kongens Have i Odense, fornægter sig ikke i hendes videoværker.

Den rumlige præcision, fornemelsen for et steds særlige karakter og historie samt forståelsen for arkitekturens og landskabets særegne udtryk og skala er alle egenskaber, der har tilført Eva Kochs videoværker originale skulpturelle kvaliteter, som ellers sjældent ses i videokunst. I løsrivelsen af videobillederne fra skærmen og deres frisættelse på rummets flader eller direkte på eksisterende skulpturer leger Eva Koch med

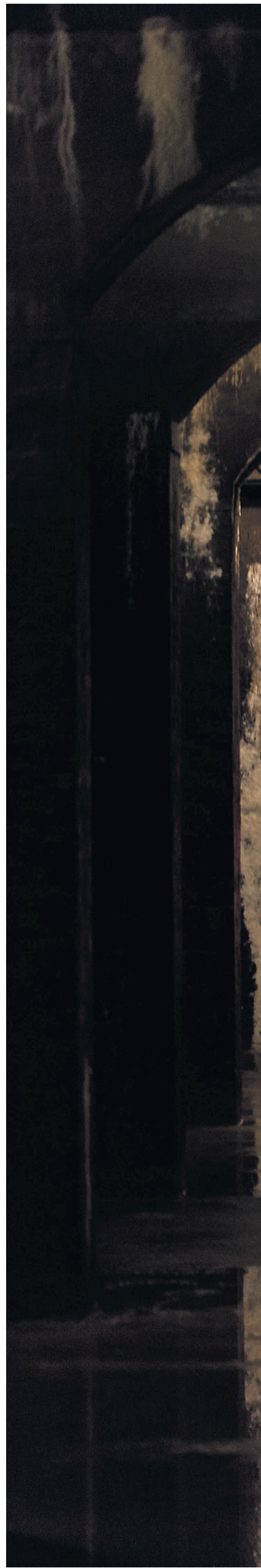
at skabe illusioner af liv på statiske genstande eller at stille beskueren over for projiceringer af mennesker i naturlig størrelse for at forstærke den spøgelsesagtige realismeffekt.

Blodrøde valmuer

I år har Cisternerne inviteret Eva Koch til at lave et stedspecifikt værk til de specielle underjordiske rum under Søndermarken på Frederiksberg. De foregående år har det været de mandlige kunstnere Christian Lemmerz og Ingvar Cronhammar, der har prøvet kræfter med de krævende rum, hvilket i begge tilfælde er sket med ikke så lidt monumentalitet og patos. Måske inviterer rummene slet og ret til det følelsesfulde og andægtige gennem deres mørke og fugtgennemtrukne karakter af halvt gudsforladt katedral halvt udbombet beskyttelsesrum.

Og dog. Eva Koch griber med sit værk, *Den drøm om fred*, Cisternerne betvingende rum an på en helt anden måde end de to foregående kunstnere. Noget af det kan tilskrives videomediet, som henter en eksteriør og fremmed billedverden ind i Cisternerne tætsluttende mørke og gennemtrænger rummene med lys og lyd. Men det handler nok så meget om, at Eva Koch i stedet for at dominere rummene lader sine værker fungere som små, stemningsgivende indspil.

Ikke at der mangler monumentalitet eller eksistentielt drama. Hovedværket består i en sammenhængende storskalaprojektion på Cisternerne rå og fugt drivende vægge fra hele fem projektorer. Billedsiden viser en mark fuld af blodrøde valmuer i fuld blomst, som kameraet langsomt bevæger sig hen over. Dette højsommerlige motiv afbrydes med jævne mellemrum af sort-hvide klip af børn i leg, optaget på skiftende historiske tidspunkter. De associationsrige billeder leder først og fremmest opmærksomheden hen på cykliske og transhistoriske livskræfter, som synes at bestå med en stædig bestandighed uafhængigt af omstændighederne, krigene og kriserne. Akkurat som valmuerne, der vokser op blandt de endeløse række af hvide kors over faldne soldater i

Eva Kochs 'Den drøm om fred' i Cisternerne viser, hvordan en stor billedhugger kan anvende samtidens mest avancerede teknologier til at formgive rum ved hjælp af lyd og billeder.
Foto: Anders Sune Berg

den første verdenskrig i Flandern. Den skrøbelige markblomst, der endog er for sart til kommerciel udnyttelse, er lige så tynget af alvorfuld metaforisk arv, som den er tyndbladet og flygtig som plante.

Inden man overhovedet ankommer til hovedværket, er man blevet præsenteret for to mindre projekcioner af individuelle, overskalerede valmuer, der i *fastmotion loop* åbner sig og folder deres kronblade ud i en slags floral ballet. Senere i udstillingen finder valmuernes bratte blomstring deres gestiske analogi i vingernes flaksen hos hvide fredsduer.

Valmuerne bliver desuden suppleret af to andre projekcioner dybere inde i udstillingsrummene, som viser et helt års daglige fotooptagelser af to træer på Kastellet i *fastmotion* gennem de fire årstider. Også disse værker understreger det cykliske, livskraftens ubøjelige og indifferente vilje. De fungerer samtidig som markører for de tilstande af uventet, næsten drømmeagtig foranderlighed, man inviteres ind i af Eva Koch – tilstande, hvor tidens udstrækning varierer, strækkes og fortættes uden nogen åbenlys logik anden end billedernes indre slægtskaber.

Fangne fredsduer

Det bageste rum i Cisternerne indeholder også det mest besynderlige og foruroligende værk. Her, i det dybeste og fugtigste mørke, er fredsduerne fanget, stille omflaksende uden nogen udsigt til at undslippe. I fritskårne projekcioner på rummets tværgående betonspær ser man de hvide duer sidde og stirre roligt. Af og til letter en af dem, mens den tunge lyd af vingernes slag gennemskærer rummet. Men de forsvinder blot, forvandler sig til mørke uden at forlade rummet. To af de flygtende duer projekcioneres på spinkle gardiner af faldende vand, som fastholder duernes flugt som et porøst flimmer af lys, der opløser sig og forandrer sig til immaterielle kaskader af lys på en flosset hinde. Frihedsbebudere er de næppe længere, men duerne er dog til stede som manifeste bærere af en vision om fred, hvor splintret og omtåget den så end måtte være endt.

Som så ofte hos Eva Koch er der ikke noget simpelt budskab på færde. *Den drøm om fred* handler måske nok om krige og om fred, om konflikter og utopier, om visioner og det visionære, men alt sammen på et meget abstrakt plan. De modsatrettede elementer eksisterer side om side, tilforladeligt og dramatisk på samme tid. Værkernes både overtydelige og flertydige symbolsprog gør dem umid-

delbart forståelige, samtidig med at de forbliver dybt ubegribelige. Blodsudgydelse og meningsløshed symboliseret gennem valmuernes røde kronblade har samme vægt som de hvide fredsduers stækkede og indespærrede eksistens, der lader dem fremstå som gådefulde spøgelse fra en forlist drøm. Børnenes leg som en social ritus på tværs af kulturer og på tværs af historien rummer både elementer af afretning og tilpasning, nysgerrighed og lyst. Naturens vitale kræfter og cykliske rytmer betoner både forvirring og opblomstring.

I al sin prunkløse mangel på enhed og samling, og i sin besættende optagethed af billedets og symbolets egen magt, er *Den drøm om fred* et væsentligt kunstnerisk manifest fra en moden billedhugger. Der er intet forførende eller forlokkende over Eva Kochs værk, som i modsætning til de foregående års monumentalværker i Cisternerne afholder sig fra at bruge patos som et virkemiddel. I stedet for det samlede og kondenserede enhedsudtryk fylder Eva Koch rummene med en spredthedens og modsætningernes æstetik, der modarbejder Cisternerens indbyggede tendens til det storladne. Resultatet er en helt ny og interessant anvendelse af disse specielle rum, hvor lydsiderne bliver dominerende, mens det visuelle udfolder sig mere partielt og fragmenteret. *Den drøm om fred* viser, hvordan en stor billedhugger kan anvende samtidens mest avancerede teknologier til at formgive rum ved hjælp af lyd og billeder. Eva Koch har omdannet Cisternerne til en alt andet end fredfyldt drømmemaskine af sælsomme, brudte billeder og stemningsmættede lyduniverser, på samme tid smuk og foruroligende.

kultur@information.dk

Eva Koch. 'Den drøm om fred'. Cisternerne. Søndermarken. Frederiksberg. Indtil 30. november

**KUNST
HØJSKOLEN
PÅ ÆRØ**

www.kunstaeroe.dk